

ANNI RANNIKKO

Koira ihmisen maailmassa. Runoilija Hanna Stormin haastattelu

<https://doi.org/10.51807/maaseutututkimus.146104>

Hanna Storm. Kuva: Anni Haunia.

Hanna Storm on runoilija, jonka kolmas runokokoelma *Silitäi-sinkö häntä vähän* (Aviador) ilmestyi syyskesällä 2023. Runoissa tarkastellaan tämän ajan suuria ilmiöitä mikrotasolle tarkentaen, ja kokoelma onkin yhtä aikaa intiimi ja yleinen. Koiralla on kirjassa keskeinen rooli. ”Kirjoitin koirasta osin henkilökohtaisista syistä. Elämäni tuli koira, ja huomasin, mitä tarkoittaa, että joku on koiraihminen. Koiran kanssa eläminen ja koiran hoitaminen on todella kokonaisvaltaista”, Storm kertoo. Hän ei ollut varhaislapsuutta lukuun ottamatta koskaan

asunut koiran kanssa. Aikuisiällä koiran kanssa elämistä opetellessaan hän teki havaintoja, joita ihmiset, jotka ovat aina eläneet koirien kanssa, eivät välttämättä olisi tehneet.

”Tuntui, että siitä uutuudesta nousi tiettyjä aiheita ihan itsestään. En tiennyt, millaisia koirat ovat tai miten niitä hoidetaan. Samalla aloin havahtua yhteiskunnalliseen koirapuheeseen. Suomessa on noin 800 000 koira. Koiria on paljon, ja niistä keskustellaan paljon. Koira lemmikkinä on todellakin instituutio, josta on sanottu paljon ja sanotaan edelleen”, Storm pohtii. Viime vuonna ilmestyi ainakin kaksi muutakin koiriin liittyvää runoteosta.

Koira kolmantena

Hanna Storm käsittelee runoudessaan terävästi erilaisia yhteiskunnallisia järjestyksiä ja ideaaleja. Aiemmissä runokokoelmissaan hän on tarkastellut muun muassa ympäristön tuhoamista ja ihmissuhteita. Uusimmassa teoksessa ympäristö on enemmän taka-alalla. Se kulkee mukana oman perheen ja porukan muodostamisena ja suojautumisena ulkopuolista uhkaa vastaan. ”Pitkässä vaellusrunossa näkyy, miten vaelluskulttuuri on muuttunut ja miten ihmisen vaikutus näkyy jopa erämaassa. Ei ole paikkaa, jossa ihmisen jäljet eivät näkyisi”, Storm summaa.

Hanna Storm ajattelee, että erityisesti ympäristöteema nousee tästä ajasta ja on keskeinen nykyrunoudessa ja nykytaiteessa laajemmin. Hän on taustaltaan tutkija, mutta haluaa kirjoittaa ympäristöstä muuten kuin tutkimuksen tai julkisen keskustelun kielellä. Edellisen kokoelmansa kohdalla hän pyrki vähäeleisyyteen, esteettisyyteen ja minimalistiseen muotoon.

Uusimman teoksen runoista voi lukea viitteitä koiran paikasta nyky-yhteiskunnan järjestyksissä. Storm onkin ajatellut asiaa viime vuosina paljon: ”Koira on ennen kaikkea lemmikki ja perheenjäsen, mutta toki edelleen myös hyötykäytössä esimerkiksi metsästyksessä, jos Suomesta puhutaan. Koirat ovat läheisiä perheenjäseniä ja aika pitkälti inhimillistettyjä. Tietenkin ihmiset ymmärtävät, että koira on eläin, mutta koiraan kohdistuu paljon myös inhimillistämistä, mikä ei välttämättä tapahdu koiran hyväksi.”

*sinä olet ihminen
 minä olen ihminen
 koira on koira
 nurkassa kaiuttimen vieressä on traakkipuu joka on traakkipuu
 ja työpöydällä on peikonlehti joka on peikonlehti
 sinä ja minä olemme tavanneet tunturin laella ukkosen aikaan
 koirasta on tullut ystäväni
 yksi parhaita ihmisiä joita tunnen
 (Storm 2023, 46.)*

Hanna Storm pohtii koiran paikkaa yhteiskunnassa ja paikantaa koiran monen yhteiskunnallista eläintutkimusta tekevän tutkijan tapaan jonkin luonto–inhimillinen-dikotomian välille. Onkin luontevaa katsoa koira kolmantena tai muukalaisena, joka haastaa binääristä ajattelua. ”Koira on eläin, osa villiä luontoa, mutta on kuitenkin elänyt ihmisen rinnalla kauan eri muodoissaan. Kun koiran kanssa menee erämaahan, jossa ei ole ihmisiä, ja koira haukkuu siellä hurjana, tulee sellainen tunne, ettei koira kyllä sinnekään kuulu. Koira on jotenkin villin luonnon ja inhimillisen maailman välissä. Tietenkin ajattelen, että myös ihminen on osa luontoa erityisellä tavalla”, Storm pohtii.

Koira ei voi ymmärtää

Hanna Stormin runoissa käsitellään paljon koiran inhimillistämistä ja sitä, miten koira tekee mieli verrata ihmiseen. Storm pohtii, onko post-humanistinen ajatus siitä, ettei koira vertaisi ihmiseen, ihmiselle mahdollon. Vertailua kuitenkin tapahtuu. Onko niin, että voimme ymmärtää eläinten kokemusmaailmaa vain omien inhimillisten kokemustemme kautta?

Stormin runoissa inhimillistäminen linkittyy usein yhteiseen kieleen ja sen puutteeseen. ”Runojen koira ei voi täysin ymmärtää runojen ihmisiä ja toisin päin, mutta runoissa ei niinkään käsitellä sitä, miten paljon voi ymmärtää. Lähtökohta ymmärtämiseen on myös aika ihmiskeskeinen”, Storm analysoi.

Kirjan läpi kulkee Stormin mukaan eräänlainen kommunikaation vajavaisuuden teema. Runon minä puhuu koiralle mutta lopettaa lauseen usein kesken. Kommunikaatio ei ole lajien välillä koskaan täydellistä. ”Runon minä uskoutuu koiralle ja toivoo, että koira voisi uskoutua runon

minälle. Mitä jos koira voisi kirjoittaa viestejä? Mutta ei kommunikaatio ole täydellistä samanlajistenkaan välillä. Vaikka on yhteinen kieli, toiveet, tarpeet ja oleminen eivät kohta. Kohtaaminen on usein aika vajavaista.”

*koira on ikuisesti heitettyä ihmisten maailmaan
onko se yksinäinen kuten minä olen?
oletko sinä yksinäinen kuten viiden lapsen äiti voi olla?
niin että yöllä ei voi muuta kuin purra kättään
koska tietää kuolevansa?*

*ehkä jokainen meistä onkin vain omaa viiteryhmäänsä
(Storm 2023, 78.)*

Koira kohtaa yhteiskunnan normit

Stormille koira on erityinen, ja hän uskoo, että koiraa katsomalla voimme sanoa jotain yhteiskuntamme suhteesta eläimiin. Runoista välittyy myös vahvasti ajatus siitä, että koiran tarkasteleminen ei vain paljasta jotain keskeistä yhteiskunnasta vaan että koira on toimijana myös aktiivinen osa yhteiskuntaa.

*koira
raapii rapussa oven takana
haukkuu kämpässä oven edessä*

*hyss! sanon minä   mitä ihme nöyristelyä! sanoo koira
älä anna niiden päättää!*

(Storm 2023, 10.)

Storm on havainnut, että koiriin projisoidaan helposti kohtuuttomia normatiivisia odotuksia: kaupungissa koira kulkee täydellisesti remmissä liikenteen seassa, se ei reagoi mihinkään eikä varsinkaan hauku. ”Vaati-mukset koirille ovat aika isoja. On mielenkiintoista, miten säänneltyä koiran käytöksen pitää olla. Kun sanotaan, että koira on kiltti, mitä sillä kiltillä tarkoitetaan? Ajatus kiltteydestä on hyvin ihmislähtöinen. Pohdin usein, millainen määrä rajoja ja joustoa takaisi koiralle mahdollisimman koiramaisen elämän”, Storm kertoo.

Stormin runoista voi lukea erityisesti kaupunkiympäristön koiralle asetamista odotuksista ja koiran paikasta urbaaneissa järjestyksissä. Luki-jana jään pohtimaan, ovatko koiraan kohdistuvat odotukset maaseudulla erilaiset. Pyrkikö maaseutu ympäristö normittamaan koira eri tavalla kuin kaupunki? Onko esimerkiksi maaseudulla elävän metsästyskoiran paikka luonto–inhimillinen-dikotomiassa toisenlainen kuin kaupunkilaiskoiran?

Toisin kuin tuotantoeläimet ja osa maaseudun metsästyskoirista, kaupungissa koirat lähtökohtaisesti jakavat kodin ihmisten kanssa. Koiraan keskittymällä voidaan sanoa jotain myös perheeseen liittyvistä normeista. Teosta onkin markkinoitu epänormatiivisen perheen idealla, joskin Storm on alkanut kyseenalaistaa ajatusta: ”Onko se lopulta niin epänormatiivista, jos perheessä on aikuisia ja koira? Varmaan sitten, jos todella ajateltaisiin, että koira on perheenjäsen, ja se todella otettaisiin huomioon koirana kaikkine tarpeineen. Se epänormatiivisuus syntyisi varmaan siitä, että erilaiset yritettäisiin nähdä tasavertaisina. Se olisi kuitenkin jotenkin hämäävää, sillä kyllähän ihminen koiran asioista lopulta päättää. Mutta ehkä niin, että huomioitaisiin nykyistä enemmän lajityypillisiä tarpeita ja piirteitä. Niin, että koira saisi kyseiselle rodulle mahdollisimman hyvin toteutuvan elämän. Olisiko se silloin enää kaupunkiasunnossa, missä koira on paljon yksin, kun ihmiset ovat töissä, vai millaista se olisi?”

Storm on huomannut, että koirat ovat erityisessä ja kenties eläimistä parhaimmassa asemassa. ”Koiran asema on tosi erilainen kuin kissoilla. Kissan voi yhä edelleen jättää heitteille, mutta koira ei oikein voi. Koiralla on todella erilainen status. Koira myös nostaa esille sen oudon ilmiön, että valtaosa ihmisistä on sekasyöjiä, ja teollinen lihantuotanto pakkaustapoineen eriyttää meidät siitä, että lähes kliinisentuntuisten pakkausten sisällöt ovat peräisin isoista elävistä eläimistä. Mitä jos puhut-taisiin siitä, että koirakin on eläin ja että jossain syödään koiria? On käsit-tämätöntä, miten erilaista suhtautuminen on eri eläinlajeihin. Omiin lemmikkeihin voidaan suhtautua suorastaan rakastavasti, ja samaan aikaan tuotantoeläinten kohdalla on paljon sellaista poispäin katsomista”, Storm miettii.

Hanna Stormin esikoisromaani *Kiltin tytön rakkaus* ilmestyi toukokuun 2024 lopussa. Tällä hetkellä Storm valmistelee uutta runokokoelmaa.